خرافات او پوچې عقیدې د افغان مېرمنو پر ژوند واکمني کوي

Mina Habib **:Author**

د کارپوهانو په وینا پخوانۍ عنعنوي عقیدې د جنسیت د تاوتریخوالي بله بڼه رامنځته کوي.

د پروان ولایت ۲۶ کلنه مېرمن وايي، د هغه جرم په وړاندې ورته سزا ورکول کیږي، چې سر ته یې نه دی رسولی .

هغې وویل: «پنځه کاله دمخه زما د خسر غوا لنګه شوه، خو وروسته خوسکی یې مړ شو. له هغې وروسته زما خسرګنۍ پر ما تور ولګاوه، چې بدمرغه یم اوله همدې امله زما پر وهلو ټکولو یې پیل وکړ. هغوی فکر کاوه چې ګوندې زه بد قدمه وم ځکه دهغوی دغوا خوسکی مړ شوی دی.»

«خسرګنۍ مې راته وویل، دې کورنۍ ته ستا راتګ بدمرغي راوړې او که دلته پاتې شې، کېدای شي د موجودیت له امله دې د کورنۍ غړي مړه شي.»

نادیې په داسې حال کې چې خپلې اوښکې د پوړنې په پېڅکې پاکولې، په دوام وویل: «هغوی زما ژوند تر دې کچې تریخ کړ چې فکرمی کاوه هیڅکله بېرته پخپلو پښو نشم درېدلای ، خو سره له ټولو کړاوونو ژوند ته مې دوام ورکړ. په پای کې یې یوه ورځ له کوره یی وشړلم.»

نادیه مجبوره وه نهه میاشتې له واده وروسته د خپل پلار کور ته بېرته لاړه شي او پنځه کاله هلته پاتې شي.

هغې وویل: «سره له دې چې مېړه مې رسما طلاقه کړې نه یم، خو راته ویلي یې دي: ته طلاقه یې. په تېرو پنځو کلونو کې یې ما ته هیڅ شی نه دي راکړي.»

خرافاتي عقیدې د افغانستان په پخوانیو دودونو او محافظه کاره ټولنه، په تېره بیا په لرې پرتو سیمو، کې ډېرې دي

د بدمرغۍ یوه انګېرنه دا ده چې کارغه د یو چا د کاله پر دېوال باندې نارې ووهي او یا ځوک د شپې له خوا کور جارو کړي.

ځینې دودونه د ښځو پر ژوند ناوړه پایلې لري. د بېلګې په توګه: کوژده شوې یا نوې واده شوې مېرمن ته په یو ډول شک کتل کیږي، چې ایا نېکمرغي به راوړي که بدمرغي.

کله ناکله د بدمرغۍ شګوم تر کلونو کلونو پورې پاتې کیږي.

د وردګو د ولایت اوسیدونکې، ٦١ کلنې دلجان ته لا تر اوسه په بده سترګه کتل کیږي، ځکه د واده پر مهال یې یوه پېښه رامنځته شوې وه.

«په هغه کال کې چې زه واده شوم، زما د خسر د مڼو باغ افت ووهلو او ټول حاصلات او مېوې یې له منځه لاړې. له هغه ورځې څخه یې زما نوم «بدمرغه» کېښود. د باغ د هغې بدې پېښې له امله نشم ویلای چې څومره بې عزته او سپکه شوې یم. آن نن ورځ زما خپل خپلوان ما خپلو کوژدنو او ودونو ته نه غواړي. راته وايي، ته بدمرغه یې او خرابې سترګې لرې.»

دلجان لیک او لوست نشي کولای، خو د دغه ډول وهمي او خرافي عقېدو په ردولو کې هیڅ شک او شبهه نه کوي.

نوموړې وویل: «هرڅه چې د الله له لوري ستا په تقدیر (برخلیک) کې لیکل شوي وي، هغه به کیږي. دا عقیده، چې یو څوک نېکمرغي راولي او بل بدمرغي، بیخي غلطه خبره ده.»

کارپوهان وايي، دغه عقېدې له ناپوهۍ او پر لیک او لوست له نه پوهېدو سره لاس په لاس روانې دي او زیاتره پر فزیکي او ذهني تاوتریخوالي پای ته رسیږي.

د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون د سیمه ییزې څانګې د ښځو د حقونو مشرې، زیبا حیدري وویل: «خرافاتي عقېدې د افغاني مېرمنو په وړاندې د تاوتریخوالي بله بڼه ده، چې د ژوند د ویجاړتیا لامل کېدای شي.»

وموړې زیاته کړه «له خپلو حقونو څخه د ښځو بې خبري همدارنګه د لیک لوست نشتوالی د دې لامل کیږي چې په ډېرې اسانۍ دا پوچې عقېدې ومنل شي.»

حیدري وویل، د افغانستان د بشري حقونو خپلواک کمیسیون د دې موضوع په اړه د ښځو لپاره د معلوماتو د لوړولو یو شمېر ورکشاپونه جوړ کړي دي، خو امنیت د یوې جدي ستونزې په توګه پر ځای پاتې دی.

هغې وویل: «مور لرې پرتو سیمو ته د امنیت د نشتوالي له امله نشو تللای. نارینه هم خپلې ښځې د امنیتي حالت له امله له کور نه بهر ته نه پریږدي. له دې امله زیات شمېر نجونې له زده کړې بې برخې دي.»

حیدري وویل، حکومت باید تر ډېره بریده د ملامتۍ بار پر خپلو اوږو واخلي چې ویې نشو کړای د ښځو د ژوند د ښه کولو لپاره رغنده ګامونه واخلي. هغې زیاته کړه، خلکو ته هم پکار ده چې د جنیست د برابرۍ په برخه کې هلې ځلې وکړي.

هغې وویل «ښځو ته پکار ده چې له دې حالت څخه د وتلو په خاطر مبارزه وکړي، که نه، نو د خپل حالت مسؤولیت به پر خپلو اوږو وړي .»

آی ډبلیو پي آر په دې اړه د ښځو د چارو د وزارت له یو شمېر چارواکو غوښتنه وکړه چې په دې اړه څه ووايي، خو ټولو له څه ویلو ډډه وکړه.

د ښځو د چارو د وزارت د حقوقو د څانګې مشرې، فرزانې ساپۍ یوازې دومره وویل، خرافاتي عقیده نه حقوقي موضوع ده او نه قضایي.

هغې آی ډبلیو پي آر ته وویل: «پر دې ستونزې په وزارت کې خبرې نه دي شوي. په دې اړه ډېر معلومات نه لرو.»

ټولنپوهان یادونه کوي، خرافاتي عقېدې په ټول بشري ژوند کې ریښې ځغلولې دي، خو د پرمختګ په حال کې ټولنو کې بر لاس لري.

د زده کړې د نشتوالي له امله خلک پېښې د خپلو خرافاتي عقېدو له مخې تعبیروي.

د کابل پوهنتون د ټولنیزو علومو استاد، بریالي فطرت وویل، دا ډول پوچې عقیدې په حقیقت کې د نا توانیو او خطا وو پر سر دیو سرپوښ ایښودلو په مانا ده هغه وویل: «دا مفهوم په پرمختللو هېوادونو کې مخ په ځوړ روان دی، خو د نېکمرغۍ، بدمرغۍ مفکورې، د بد شګوم او خرابو سترګو نښې په ورسته پاتې ټولنو کې ژورې ریښې لري. خلک پېښې داسې تعبیروي چې نه له یو بل سره منطقي تړاو لري او نه د علت او معلول پر بنسټ وي.»

فطرت له دې خبرې سره موافق دی چې افغاني مېرمنې په ځانګړي ډول د دغه راز کړنو په وړاندې زیان منونکي دي.

«نارینه ګان له سیاسي او اقتصادي پلوه پر ښځو ټینګ کنترول لري. د ښځو د زده کړې کچه او عمومي معلومات کمزوري ټیټ دي. همدارنګه ښځې د خپلو حقونو په اړه ډېر لږ معلومات لري، له دې امله باید د پېښو پایلې، چې له هغوی سره هیڅ تړاو نه لري، پر ځانونو ومني او د دغو خرافاتي عقېدو له مخې یې خپل برخلیک وبولي.»

د اسلام د دین عالمان پر دې ټکي ټینګار کوي چې خرافاتي عقېدې له اسلامي مفکورې سره په ټکر کې دي.

د حج او اوقافو د وزارت معین، داعي الحق وویل: «خرافاتي عقېدې په دین کې هیڅ بنسټ نه لري او له سره ناسمې دي. مور په اسلام کې د «تقدیر» یا برخلیک مفهوم لرو. دا هغه مهال د الله له لوري ټاکل کیږي، چې یو ماشوم د مور په نس کې څلور میاشتنی وي. مور تل دیني عالمانو او د جوماتونو ملا امامانو ته لارښوونه کړې چې د دغه موضوع په اړه د خلکو د خبرولو لپاره موعظې سرته ورسوي.»

څارونکي وایي خرافي عقیدې، په تېره بیا په لوستو خلکو کې، د بدلون په حال کې دی.

دېرش کلنه نرګس وایي، له کوژدې وروسته یې سم له لاسه یې یوه مرګوني پېښه رامنځته شوه. هغه ډاریده چې واده به یې سرته ونه رسیږي..

هغې آی ډبلیو پي آر ته وویل: «کله چې زما د نامزد کورنۍ د واده لپاره له کابل څخه کندوز ته د سفر په مهال له یوې ترافیکي پېښې سره مخ شوه، یو څلور کلن ماشوم مړ او ډېر نور ټپیان شول زما خپلوان، چې د واده لپاره زمور په کور کې راټول شوي وو، له پېښې څخه خبر شول، نو پر ما یې سترګې ښخې کړې. ما د یو څو تنو خبرې واورېدې چې ویل یې، ناوې بد شګوم لري، خدای زده چې د مېړه کورنۍ ته به یې څه پېښیږي.»

«زه ډېره ډاریدم او فکر مې کاوه چې کېدای شي د مېړه کورنۍ مې د خپل زوی اړیکه له مور سره وشلوي. کله چې راورسېدل، هغوی د خرافاتي عقېدې یادونه ونه کړه، ځکه هغوی لوستي خلک وو.»

Location: افغانستان
Topic: Women's rights
Focus: Promoting Human Rights and Good Governance in Afghanistan

---

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%AE%D8%B1%D8%A7%D9%81%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%88-%D9%BE%D9%88%DA%86%DB%90-%D8%B9%D9%82%DB%90%D8%AF%DB%90-%D8%AF-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86-%D9%85%DB%90%D8%B1%D9%85%D9%86%D9%88-%D9%BE%D8%B1-%DA%98%D9%88%D9%86%D8%AF